

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף ג

(המשך מעמוד קודם)

למדנו אתמול: מדוע האומר 'אהא נאה' הרי הוא נזיר, אולי כוונתו לומר 'אתנאה במצוות'? שמואל מתרץ: מדובר שהוא תפס בשערו כשאמר 'אהא נאה', וכוונתו אתנאה לפני הקב"ה במצוה התלויה בשיעור והיא נזירות.

נזירא מילתא דעבירה, ואמרינן ליה נאה?: הרי נזירות היא עבירה (כדלהלן), ואיך אפשר לומר עליה 'אתנאה במצות נזירות'?

תירוץ: אין: אכן זו מצוה נאה. כי אפילו לרבי אליעזר הקפר שאמר נזיר 'חוטא' הוא, כל זה דוקא בנזיר טמא, ולא בנזיר טהור.

נזיר שנטמא עליו להמתין שבעה ימים, לטהר את עצמו, להביא קרבן אשם, ואז להתחיל לספור את הנזירות מהתחלה. יש חשש שכשהוא נטמא והוא צריך להתחיל שוב את הספירה מהתחלה, הוא מתחרט על כל הנזירות, ואז אמנם כל עוד שלא התירו לו את הנזירות היא שרירה וקיימת, אבל מכיון שהנזירות כבר לא רצויה בליבו - גם הקרבן שלו כבר אינו רצוי ונדמה כאילו הוא 'חולין בעזרה'. נזיר כזה נקרא 'חוטא'.

אבל נזיר טהור אין בו עבירה, כי כל עוד הוא לא נטמא הוא לא מתחרט, משום שכשהוא קיבל על עצמו את הנזירות הוא אמד את עצמו כמה זמן הוא יוכל לעמוד בנזירות, והקרבן שהוא מביא בגמר נזירותו - קרבן ראוי הוא.

*

למדנו במשנה: 'האומר הריני כזה.. הרי זה נזיר'.

נהי נמי דתפיס בשערו, לא אמר כלום (גירסת הרא"ש): כלומר גם אם נפרש שמדובר שהוא תפס בשערו כשאמר 'הריני כזה', עדיין אין בדבריו שום משמעות לנזירות?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

תירוץ: אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו: כשאמר 'הריני כזה', וכוונתו להיות נזיר כמו הנזיר הזה. ולא מדובר שתפס בשערו אלא רק שנזיר עבר לפניו (תוס').

*

למדנו במשנה: 'האומר הריני מסלסל.. הרי זה נזיר'.

ממאי דהדין סלסול שערא: מנין שסלסול מתייחס לשיער? תירוץ: כמו שאמרה השפחה של רבי לאותו אדם: עד מתי אתה מסלסל בשערך?.. ('סלסול' הכוונה 'להפוך' בשיער, וזה אפשרי כשהשיער ארוך. ולכן האומר 'הריני מסלסל בשערי' מתכוין לגדל את שערו).

קושיא: והרי סלסול מתייחס גם לתורה (- להפוך בה, כמו שנאמר 'הפוך בה והפוך בה דכולא בה') ואולי כוונתו לכך? תירוץ: מדובר שהוא אמר זאת כשהוא תופס בשערו, ולכן דבריו מתפרשים לנזירות.

*

למדנו במשנה: 'האומר הריני מכלכל.. הרי זה נזיר'.

ממאי דהדין: מנין ש'מכלכל' קשור לשיער?

כדתנן **סיד:** אסור להוציא בשבת חפץ מרשות לרשות. אמנם בכדי להתחייב על ההוצאה יש להוציא את החפץ בשיעור הכמות הראויה לו. השיעור של סיד הוא 'כדי לסוד כלכול'. רב מבאר ש'כלכול' הוא השיער שגדל בצדעיים מתחת לרקה. וכלומר כמות סיד שמניחים על השיער של הצדעיים בכדי להשיר אותו - מחייבת בהוצאתו מרשות לרשות. מכאן שלשון זו שייכת לשערות.

קושיא: ואימא מיזן עניי: אולי כוונתו לפרנס עניים, ו'הריני מכלכל' מלשון 'כלכלה'?

*

ממאי דהדין שילוח ריבויא הוא: מניין שהלשון 'לשלח' הוא לשון של גדילה וריבוי וכוונתו 'הרי עלי לגדל את פרע שערותי?' והתשובה היא: מהפסוק 'שְׁלַחֲךָ פְּרָדָס רְמוֹנִים' שפירושו: גידולייך יפים כמו פרדס רימונים.

קושיא: אימא מידי דעבורי: עדיין לשון 'שילוח' מתפרש גם כ'העברה' כלשון הפסוק 'וְשַׁלַּח מִים עַל פְּנֵי חוּצוֹת' שפירושו מעביר מים. ואם כן מניין שהוא לא התכוין להיפרך - להעביר את השיער שלו ולגלח אותו?

תירוץ: **תנא פרע פרע יליף**: התנא לומד גזירה שוה מהמילה 'פרע' שנאמרה בניזיר ונאמרה בכהן הדיוט. ומכיון שבכהן הדיוט נאמר לשון 'שילוח פרע' כגידול שער ('ופרע לא יִשְׁלַחוּ' לא יגדלו את שערם) כך גם בניזירות האומר 'הרי עלי לשלח פרע' הכוונה לגדל שיער. [נ.ב. אין הכוונה ללמוד גזירה שוה כפשוטו, אלא כלומר מכיון שמצאנו לשון 'שילוח פרע' בתורה כגידול שיער, מסתבר שהאומר 'הרי עלי לשלח פרע' כוונתו לגידול שיער].

ואיבעית אימא: גם הלשון של הפסוק **'וְשַׁלַּח מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת'** מתפרש כ'ריבוי' והכוונה: מגדל את הפירות על ידי המים שבחוצות.

*

מאי טעמא דרבי מאיר: מדוע האומר 'הרי עלי ציפורים' נהיה נזיר, מה הקשר? (והרי רק נזיר טמא צריך להביא ציפורים לקרבן)?

ציפורין סמוכין לשיער קביל עליו: נאמר בדניאל שעונשו של נבוכדנצר יהיה שהוא יתנהג כבהמה, שערו יגדל כנשר וציפורניו יהיו כציפורים. מכיון שבפסוק נאמרו ציפורים בסמיכות לשיער, האומר 'הרי עלי ציפורים' כוונתו לציפורים הסמוכים לשיער, כלומר למצוה התלויה בציפורים ובשיער - שהיא נזירות. זו דעת רבי מאיר, וחכמים חולקים שאין לפרש כך את כוונת דבריו.

רבי יוחנן אמר: לכולי עלמא אדם לא מתפיס נזירות בדבר הסמוך, אלא רבי מאיר חושש שמא באומר 'הרי עלי ציפורים' כוונתו לציפורים שמביא נזיר טמא, והיינו שכוונתו לנזירות. (וחכמים חולקים).

קושיא: **מכדי חיישינן קאמר**: הרי זהו רק חשש שהוא התכוין לכך (כי באופן רגיל נזיר לא אמור להיטמא ולהביא ציפורים, ולכן המקבל על עצמו נזירות אמור לחשוב שהוא יהיה נזיר טהור), ואם כן אולי כוונתו היתה לקבל על עצמו להביא ציפורים לקרבן נדבה (לעולת נדבה)?

תירוץ: אם כן היה עליו לומר 'הרי עלי קן', משום שכך דרך הנודבים עולת העוף לומר כשהם מתנדבים.

קושיא: **ודלמא הרי עלי ציפורי מצורע**: אולי הוא התכוין להתחייב להביא את קרבן הציפורים של מצורע (מצורע שנרפא מביא שתי ציפורים את האחת שוחטים ואת השניה משלחים) - במקום המצורע ולפטור אותו מהקרבן?

תירוץ: כגון שהיה נזיר עובר לפניו: ואם כן כוונתו לציפורי נזיר. (ומדובר שבלבו חשב לקבל על עצמו נזירות. כי אם לא שהיה נזיר עובר לפניו לא היו פיו וליבו שוין -ע"פ תוס').

קושיא: **ודלמא נזיר טמא**: אולי הנודר חשב שהנזיר שעבר לפניו הוא טמא, וכוונתו היתה לפטור אותו מקרבנותיו כלומר להביא במקומו את הציפורים?

תירוץ: מדובר שהנודר ידע שהנזיר שעבר לפניו היה טהור, ובלבו חשב להיות נזיר - ולכן אמירתו 'הרי עלי ציפורים' היא פיו וליבו שוין שכוונתו להיות נזיר, וכלומר: להיות נזיר שאם יטמא יצטרך להביא ציפורים.

[ואין לחשוש שמא כוונתו היתה שאם יטמא הנזיר הטהור הוא יפטור אותו מקרבנותיו? משום שאז פיו וליבו אינם שוים, כי יותר מסתבר לומר שכוונתו לחייב את עצמו בדבר שחל עכשיו דהיינו להיות נזיר, מאשר לומר שכוונתו לחייב את עצמו בדבר עתידי דהיינו בקרבנות של נזיר טהור אם הנזיר ההוא יטמא - תוס'].

מאי בינייהו: מה הנפקא מינה בין ריש לקיש לרבי יוחנן?

הגמרא מבינה שגם לדעת ריש לקיש אליבא דרבי מאיר שאדם מתפיס במידי דסמיך ליה - מדובר שנזיר טהור היה עובר לפניו כשאמר 'הרי עלי ציפורים'. כי אם לא, עדיין אפשר לפרש את דבריו לציפורי נדבה או ציפורי מצורע וכמו שהקשינו בדעת רבי יוחנן. ואם אכן גם לריש לקיש וגם לרבי יוחנן מדובר שנזיר עובר לפניו כשאמר 'הרי עלי ציפורים', מה הנפק"מ ביניהם?

כשאמר 'ציפורים הסמוכים לשיער עלי': מכיון שאמר במפורש 'הסמוכים לשיער' לדעת ריש לקיש אין צורך שנזיר יעבור לפניו, כי הרי אדם מתפיס במידי דסמיך ליה והוא התפיס בשערות הסמוכות לציפורים. אבל לדעת רבי יוחנן שאין אדם מתפיס בדבר הסמוך כשאמר 'ציפורים הסמוכות לשיער' התפיס בציפורים ולא בשיער, ולכן רק כשיעבור נזיר לפניו נוכל לפרש שכוונתו ב'ציפורים' להיות נזיר שאם יטמא יצטרך להביא ציפורים וכנ"ל.

קושיא: **מי איכא למאן דאמר**: וכי יש מאן דאמר הסובר שאדם לא מתפיס בדבר הסמוך? והרי מובא בברייתא שהאומר את המילה 'ימין' דהיינו 'ימין' שלא אוכל כבר זה - הרי זו שבועה. ולכאורה הסיבה שזו לשון שבועה משום שנאמר **וַיִּרְם יְמִינוּ וַיִּשְׁמְאוּ אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁבַּע בְּחַי הָעוֹלָם**, וכלומר בגלל ש'הימין' סמוכה בפסוק ל'שבועה' היא נחשבת ללשון שבועה.

תירוצ: אמרי, לא: לשון 'ימין' עצמה היא שבועה כנאמר בפסוק 'נִשְׁבַּע יְ-הוָה בְּיָמֵינוּ וּבְזָרוּעַ עֵזָו', 'ובזרוע עוזו' זו 'שמאל' (כי אם מזכרת יד ימין, ממילא היד המקבילה היא שמאל) ולכן גם האומר 'שמאל שלא אוכל' הרי זו שבועה. [למותר לציין ש'ימין' ו'שמאל' ביחס לקב"ה זה משל בלבד, והנמשל סתרי תורה].

משנה: הריני נזיר מן החרצנים: האומר 'הריני נזיר מן החרצנים', או שאמר 'הריני נזיר מן הזגים' וכן הלאה – הוא נעשה נזיר לכל הדינים (אסור באכילת כל היוצא מהגפן, אסור בגילוח השיער, אסור בטומאת מת).

וכל דקדוקי נזירות עליו: כלומר שלא כמו 'נזיר שמשון' המותר להיטמא למתים (כמובא במשנה בדף הבא), הוא אסור.

גמרא: אמר קרא 'מכל אשר יעשה': ומהלשון 'מכל' אנו לומדים שהוא צריך לקבל עליו את כל דיני הנזירות. ואילו רבנן לומדים מהפסוק 'מִיָּיִן וְשֵׁכָר יִזִּיר' שמספיק לקבל על עצמו דבר אחד מדיני הנזירות בכדי להיות נזיר.

ורבי שמעון נמי: מה הוא יענה על הפסוק שהביאו רבנן 'מִיָּיִן וְשֵׁכָר יִזִּיר'? והתשובה היא: לאסור על נזיר לשתות אפילו יין של מצוה.